

HAVANA, 1948

Net als toen, die ene dag, versnelt ze haar pas om te vertrekken. Ze wil dat zwarte gat achter zich laten dat haar naar zich toe trekt en mee wil sleuren. Ze kijkt niet naar de ramen, de gangen en de patio vol laurierbomen. Ongeduldig loopt ze door. Uiteindelijk komt ze aan in de zaal waar ze eindeloos veel gesprekken heeft gevoerd en ziet ze de directiekamers. Verderop, in de foyer, de op nieuws beluste gezichten van journalisten en fotografen, de camera's van de verschillende televisiezenders... De gevangenismedewerkers lopen tevreden naar haar toe en schudden haar hand, begeleid door geflits en applaus. Ze stellen haar allerlei vragen. Zij zegt dat ze zich enorm gelukkig voelt, dat ze vele mensen dankbaar is voor hun belangstelling, vooral de president, en dat ze dit nooit zal vergeten. Ten afscheid steekt ze haar hand op. Dan loopt ze naar de grote deur, die wijd openstaat.

Ze wordt verrast door de ovatie, die haar treft als een donderslag. Onder een zinderende zon zingen haar aanbidders luidkeels de populaire bolero die op haar geïnspireerd is. Iemand raakt haar schouder aan en wijst naar de zwarte Cadillac die even verderop op de binnenplaats van de gevangenis staat te wachten. Ineens vertrekt haar gezicht: nu pas, te midden van deze levendigheid, beseft ze welk onvoorstelbaar einde haar te wachten staat.

In een flits ziet ze haar verleden voorbijkomen, hoe alles begon... Maar de oorsprong van dit alles ligt in een verder verleden. Nog voor haar geboorte ontwikkelden zich bepaalde krachten in deze stad, die op hun beurt weer andere krachten activeerden. De doden hebben het gezegd, en die liegen nooit.

HAVANA, 1920

Tegen middernacht kwamen Caridad Wong en Sidney Logan café Las Columnas binnen, naast Theater Payret, waar ze zojuist hadden genoten van het optreden van Esperanza Iris. Aan de tafels van het café zaten elegant geklede mensen nog na te genieten van de wervelende show.

Esperanza Iris, de keizerin van de operette, een weergalozes Mexicaanse van wie iedereen in de ban raakte telkens als ze Havana aandeed, had weer eens definitief afscheid genomen van het publiek. Dit was al de vierde keer, maar dat maakte niet uit. Ze kon nog tien keer afscheid nemen: haar publiek zou haar altijd gedag komen zeggen, haar kusjes en bloemen toewerpen, haar een staande ovatie geven, diep zuchten en huilen, alsof het onmogelijk was geen verdriet te voelen vanwege haar afscheid.

De populairste Cubaanse artiesten waren haar een hommage komen brengen en hadden ook opgetreden tijdens het galaconcert. Het programma bestond uit een selectie van hun succesnummers: de onvergetelijke momenten van La Viuda Alegre, El Conde de Luxemburgo, La Condesa del Bar Tabarín... Aan het einde kwam de vedette met gespreide armen op de rand van het podium staan. Ze werd overladen met bloemen en zag er prachtig uit in haar satijnen jurk. Een jonge kornetspeler kondigde het dreunende ritme aan van een onverwachte rumba. Vervolgens zette de gehuldigde haar handen om haar mond als een omroeper en begon ze met welluidende stem het beste van alle afscheidsliederen te zingen: 'Laten we huilen voor Papá Montero, olé!'

De koning van de Cubaanse dansers, Pepe Serna, verscheen tussen de gordijnen en pakte haar bij haar middel. Ze begonnen over het podium te dansen, gevolgd door de crème de la crème van de artiestenwereld: Luz Gil, Blanca Becerra, Sergio Acebal, Alicia Ri-

co en wie verder maar wilde en kon, geleid door het gezang van de keizerin. Theater Payret vulde zich met uitzinnig enthousiasme.

Hetzelfde enthousiasme zweefde nu nog tussen de tafels van het café. Caridad raakte maar niet uitgepraat over het optreden: zo wilde zij later ook worden, maar dan zingend en dansend op háár manier. Sidney voelde zich betoverd. Tot voor kort had zijn leven uit werk, haast en drukte bestaan, maar nu ontspande hij zich: de afgelopen tijd had hij zich onbezorgd overgegeven aan nietsdoen, seks en genieten van alle heerlijke dingen van het leven. In de tropen gingen de dagen licht en vloeiend in elkaar over, alsof hij een reis had gemaakt naar een tijdloze gouden plaats, waar de dag afglijdt naar een eeuwig heden.

Een paar weken geleden was Sidney Logan aangekomen in Havana. Vanaf het moment waarop hij aanmeerde in de haven voelde hij een soort magie die hij niet kon benoemen. Misschien kwam het door de intense kleuren van de lucht en de zee, misschien ook door zijn eigen gulzigheid. Dat overdacht hij de middag nadat hij was aangekomen. Hij reed in een huurauto over de kade van de Avenida del Puerto en kon zijn ogen niet afhouden van het Castillo del Morro, dat de baai domineerde. Via de Paseo del Prado reed hij omhoog en hij stapte uit bij hotel Inglaterra, tegenover het Parque Central. Eenmaal op zijn kamer nam hij een bad, waarna hij op bed ging liggen.

Eindelijk was hij op de Cariben, ver van de grijze lucht en de gejaagdheid van New York. Hij keek naar de donkere houten balken onder het hoge plafond en besepte dat hij een behoorlijke tijd moest wachten tot Richard Davis zou verschijnen. Vanaf het balkon kwam een fris windje tussen de jaloezieën door, dat er niet in slaagde de bescheiden hitte, die je in mei al begon te voelen, te temperen. Langzaam maar zeker gleden zijn ogen dicht en uiteindelijk viel hij in slaap.

Het begon net te schemeren toen Sidney de trap afliep naar de verlichte hal met de vele vloerkleden. Hij bleef staan bij de ingang van het hotel. De straatlantaarns in het park en de aangrenzende straten gingen aan, de pleinen werden verlicht en de gevels van

de theaters, restaurants en hotels eromheen ook. Sidney ging aan een tafeltje van het dichtstbijzijnde café zitten. ‘Weer zo’n Amerikaan,’ las hij slechts een ogenblik op de gezichten van sommige stamgasten. Ze waren eraan gewend. Een ober kwam voortvarend naar hem toe. Sidney bestelde rum. Davis liet op zich wachten, maar dat was niet erg: hij voelde zich goed in deze levendige omgeving.

Waarom was hij hier? Hij wist het nog steeds niet. Zijn hele leven had hij gewijd aan de handel, waardoor zijn eigen zaak flink gegroeid was. Een paar weken geleden had zijn neef Alfred hem echter met zijn neus op de feiten gedrukt: hij werd elke dag bleker en gespannener. Het was waar, erkende Sidney: hij at weinig, sliep slecht en kon zich niet herinneren wanneer hij voor het laatst op vakantie was geweest.

‘Cuba, dat is wat je nodig hebt,’ zei Alfred stellig. ‘Je moet uitrusten, maar je blijft niet hier, want dan ga je toch weer aan het werk. Er moet zee tussen zitten,’ raadde hij hem aan. ‘Havana is de ideale plaats, ik zeg het je als regelmatig bezoeker en kenner van deze stad.’ Hij vertelde hem over het eiland. Sidney zou terecht komen in het paradijs van de cocktails, casino’s en mooie en hartstochtelijke vrouwen, maar ook in het tweede vaderland van het honkbal en van de Jai Alai – een uit Baskenland overgewaaid balsport – en in theaters waar de beroemdste gezelschappen ter wereld optraden. Alfred had een goede vriend die daar woonde, Richard Davis. Die zou hij wel bellen, zodat hij Sidney kon helpen en hem de stad kon laten zien.

Allemachtig, zei Sidney tegen zichzelf nu hij in het café zat, ik heb er goed aan gedaan even alles achter me te laten en wat rust te nemen. Wat weerhield me? Er klonken een paar gitaarakkoorden; drie mannen liepen langs de tafels terwijl ze romantische liedjes zongen en met een paar sambaballen het ritme aangaven. Er hing een energieke sfeer in het café. Sidneys blik bleef rusten op de keurig verzorgde heer aan de tafel naast hem, vergezeld door een elegante, jonge vrouw. Waar kende hij hem van? Zijn blik dwaalde af naar het park. Toen hoorde hij een stem achter zich en voelde hij een klap op zijn schouder. Het was Davis. De man stelde zichzelf voor terwijl hij naast hem plaatsnam.

‘Het bevalt me hier,’ zei Sidney tegen hem.

‘Je hebt nog niks gezien,’ antwoordde de ander. Het was een charmante, vlotte vent van rond de vijfendertig. Hij had lichtbruin haar en zijn goedverzorgde dunne snor en puntbaardje gaven hem een aristocratische uitstraling. Het was te zien dat hij zich op zijn gemak voelde in zijn witte linnen pak. Een dandy uit de tropen, dacht Sidney.

Ze begonnen meteen te praten over het eiland. Sidney moest bekennen dat hij bijna geen Spaans sprak. Davis vertelde dat hij tien jaar geleden was aangekomen en goede zaken had gedaan, die steeds beter gingen. Hoewel hij in eerste instantie niet van plan was geweest om zich hier te vestigen, had hij uiteindelijk besloten te blijven. Hij leidde een goed leven hier, zeker nu hij flink geld verdiende in deze tijden van de ‘dansende miljoenen’.

‘Waar zullen we beginnen?’ vroeg Sidney hem enthousiast.

Davis somde in hoog tempo alle theaters van de Paseo del Prado op: het Payret, het Nacional, Fausto, Margot, Miramar... Een paar straten verder had je het Theater Martí, het Alhambra, La Comedia en de danssalon Marte y Belona. ‘Laten we beginnen in het Theater Martí,’ besloot hij, ‘het theater van de duizend deuren.’

Ze betaalden en stonden op. Davis hield stil bij de tafel naast hen en groette de man vriendelijk in zijn beste Spaans. Daarna stelde hij Sidney voor aan de man die hem eerder vaag bekend was voorgekomen. ‘De heer José Raúl Capablanca,’ zei hij, ‘je weet wel.’

‘Ah, ik vermoedde het al,’ merkte Sidney op, ‘de wereldkampioen schaken.’

Capablanca glimlachte beleefd. Hij was net aangekomen in Havana om een tijd met zijn familie door te brengen, legde hij uit. Ja, verzekerde hij Davis, er werden voorbereidingen getroffen voor een volgende partij om de wereldtitel tussen hem en Larsen.

Na nog een kort gesprek namen de twee Amerikanen afscheid en gingen ze op pad. Enkele straten verderop betraden ze hotel Sevilla, waar het lievelingsrestaurant van Davis gevestigd was.

Na het eten liepen ze naar het theater op de hoek van Dragones en Zilueta. Het was tien uur.

Het Martí had vele deuren, die op alle drie de verdiepingen openstonden. Dit was het koelste theater van de stad, geïnspireerd op de zomertheaters van Madrid. Doordat het helemaal wit geschilderd was, leek het van een afstand wel een gipsen huisje, waarvan de ramen versierd waren met papertjes in verschillende kleuren. Als het licht binnen aan was, werd je overdonderd door duizenden kleuren. Het licht scheen door de talrijke openingen, verspreid over het hele gebouw, waardoor de muren doorzichtig leken. ‘Ze noemen dit het Paleis van Duizend-en-één-nacht,’ vertelde Davis.

Ze gingen zitten in een gesloten loge vooraan op het eerste balkon. De voorstelling begon bijna. Op het podium van het Martí vonden de meest uiteenlopende optredens plaats, van een groep lachwekkende Cubanen tot het circus van Pubillones en de première in Cuba van de opera *La Bobème* van Puccini. Nu stond het Cubaanse gezelschap van Regino López op het programma, een creoolse groep die kluchten opvoerde. De acteurs begeleidden hun spel met zeer aanstekelijke Cubaanse muziek, die zelfs een dode kon laten herrijzen.

Het gezelschap trad vrijwel altijd in het Theater Alhambra op, een paar straten verderop. Maar het Alhambra was de verboden vrucht – een theater alleen voor mannen – terwijl ook nette dames brandden van een bijna zondige nieuwsgierigheid naar de voorstellingen. Dus verplaatste het gezelschap van Regino López zich zo nu en dan naar het Martí of naar Theater Payret, waar respectabele families konden genieten van de show. Zo werden de kluchten van het Alhambra ook aan nette mensen getoond. Sidney kon de prettige opwinding voelen die dat losmaakte.

Uiteindelijk gingen de lichten uit, het doek ging op en het stuk begon. Een verleidelijke danser, Bombín de Barreto, sprong vrolijk over het podium. Bij het opkomen van elke artiest barstte er een geweldig applaus los in het theater. Er kwam een heel scala aan lokale personages voorbij: de Galiciër, de kleine opdringerige neger, het pientere plattelandsmeisje dat zojuist in Havana was aangekomen, de zuiplap... Tegelijkertijd brachten de charmante koorleden het publiek in vervoering met hun heupbewegingen.

Het was een en al kleur en plezier. Sidney genoot toen het ge-

trommel toenam en een prachtige vrouw tevoorschijn kwam in een weelderige flamencojurk met sleep. Ze danste een krachtige, gepassioneerde rumba. Caridad del Valle – zo heette ze volgens Davis – benam Sidney de adem vanaf het moment dat ze haar heupen, billen en borsten begon te bewegen. Ze glimlachte en zong met een bescheiden, zuivere stem waar ze wonderen mee uithaalde.

Deze vrouw, met een lichte kaneelkleurige huid en smalle ogen, ontroerde hem van top tot teen en liet zijn hart sneller kloppen. Een onverwachte erectie deed hem onrustig op zijn stoel schuiven. Hij slikte, trok de knoop van zijn stropdas recht, streek over zijn haar en begon als een razende te klappen toen Caridad uitgedanst was. Hij wilde niets anders meer zien, hij wilde alleen dat dit zo snel mogelijk afgelopen zou zijn, zodat hij haar kon aanspreken. Wat was er met hem aan de hand? Zo buiten zinnen zijn vanwege een vrouw, alleen maar omdat hij haar met haar heupen had zien bewegen, was niks voor hem. Ze maakte hem nerveus.

Het applaus hield op. Zonder iets te zeggen duwde Davis Sidney in de richting van de kleedkamers.

Er hing een gebloemd gordijn voor de kleedkamer van de rumbadanseres, die het doek glimlachend opzij schoof toen ze Davis hoorde. Van dichtbij bleek ze jonger en nog aantrekkelijker te zijn. Ze had het schattige uiterlijk en de rondingen van haar moeder – een Cubaanse van gemengd bloed – en de spleetogen, het gitzwar-te, steile haar en de fijne handen van haar Chinese vader. Ze was ongeveer twintig jaar. Het kruis dat ze om haar hals had, zoals veel mensen in dit land, gaf haar een aparte maar stijlvolle uitstraling. Sidney voelde zijn hart kloppen en vervloekte het feit dat hij zo weinig Spaans sprak. Er was zoveel dat hij tegen haar had willen zeggen.

Davis stelde hen aan elkaar voor, maar Sidney bleef sprakeloos staan.

‘Het lijkt wel alsof meneer geen tong heeft,’ zei Caridad. ‘Hij is ook Amerikaan, toch?’

‘Hij spreekt nauwelijks Spaans,’ legde Davis uit.

‘Ik geloof niet dat hij dat nodig heeft,’ merkte de rumbadanseres op terwijl ze haar hand uit die van Sidney haalde. Zonder dat

hij het merkte, had hij die niet meer losgelaten nadat ze elkaar de hand hadden geschud.

Davis had het niet gezien. ‘We wachten hier wel op je,’ zei hij tegen de jonge vrouw.

Caridad ging naar binnen en kleetde zich om. Toen ze naar buiten kwam, had ze een jurk van gele tule aan met om haar middel een riem met pailletten. Haar zwarte haar had ze opgestoken met een dunne veer erin.

Ze waren op weg naar de uitgang aan de zijkant van het theater, toen een oudere man naar hen toe kwam en vertrouwd zijn hand op Davis’ schouder legde. ‘Alweer hier?’ vroeg hij met een sterk Spaans accent.

‘Wie bedoelt u, Barreiro? Uzelf of mij?’ antwoordde Davis.

De oude man keek hem zonder verwijt aan. Davis stelde Sidney en zijn schoonvader aan elkaar voor, waarna Barreiro hem even apart nam om te overleggen over een lading die de dag daarna verscheept moest worden. Davis zei tegen Sidney dat hij hem en Caridad later weer zou treffen in café Europa.

‘Nodig je me uit voor een drankje?’ vroeg Caridad zodra de twee mannen weg waren. Ze klonk ineens serieus en vastberaden. Sidney twijfelde, omdat hij niet goed wist waar hij haar in de tussentijd mee naartoe zou kunnen nemen. Zij glimlachte. ‘Kom.’

Door de brede deuren liepen ze naar buiten, naar de theater-tuin, waar een zevenkoppige band op een klein podium een *habanera* speelde. Ze gingen aan een van de vele tafeltjes rond het podium zitten en bestelden rum en kleine hapjes.

Caridad bekeek Sidney aandachtig. Hoewel hij een paar jaar jonger was dan Davis, was hij minder aantrekkelijk. De bleke kleur van zijn gezicht liep door in het fletse blond van zijn haar, en zijn blauwe ogen waren niet zo levendig als die van zijn vriend. Eigenlijk vond ze hem maar saai.

Ze kletsten over koetjes en kalfjes. Zij dreef de spot met het kromme Spaans van de Amerikaan. Hij op zijn beurt verslond haar met zijn ogen, aangemoedigd door de sensuele manier waarop ze haar lichaam bewoog. Er klonk een aanstekelijke *guaracha* vanaf het podium en Caridad schudde onbewust met haar schouders op het ritme van de muziek. Hij volgde haar met zijn blik.

‘Hou je van Cubaanse muziek?’ vroeg ze. ‘Hier kun je niet dansen, laten we ergens anders heen gaan.’

Ze voerde hem mee naar Theater Miramar aan de Paseo del Prado, meer een balzaal dan een theater. Toen ze de dansvloer op stapten, werd er net een *danzón* gespeeld. De voeten van de andere dansparen bewogen als vanzelf in het juiste ritme, maar de Amerikaan raakte om de haverklap uit de maat. Daarom nam Caridad de leiding. Stukje bij beetje bracht ze het ritme van de muziek op hem over, terwijl ze haar borsten zachtjes tegen zijn bovenlijf drukte.

Sidney voelde de vrouwelijke taille tussen zijn handen en haar bovenbenen tegen de zijne. Ze was opwindend dichtbij. ‘Wat ben je mooi,’ fluisterde hij verhit in haar oor.

Het volgende ogenblik liet hij zich gaan: hij greep haar stevig vast terwijl hij haar rug streek en haar nek kustte. Zij streek met haar wijsvinger langs zijn hals en oor, waarmee ze hem kippenviel bezorgde. Na de derde dans vertrokken ze naar hotel Inglaterra. In bed liet hij zijn gevoel de vrije loop. Verstrengeld met het lichaam van deze vrouw leerde hij een intensiteit en ritme kennen die hij nooit eerder gevoeld had. Zelfs toen het al licht werd, kon hij er nog geen genoeg van krijgen.

Pas toen hij uitgeput was liet hij Caridad los, om onmiddellijk in een diepe slaap te vallen. Ook Caridad doezelde weg, maar na een tijdje werd ze weer wakker. Nu de seks voorbij was, begon ze zich zorgen te maken. Het eerste waaraan ze dacht toen ze haar ogen opendeed en Sidneys rug zag, was de confrontatie met Barreiro, die haar op een pijnlijke manier de ogen had geopend. Davis gedroeg zich altijd hetzelfde: als er anderen bij waren, deed hij net alsof zij niets met elkaar hadden. ‘Wat verwacht je dan, Caridad, dat ik je voorstel aan mijn schoonvader?’ Hij had haar inderdaad op z’n minst kunnen voorstellen, in plaats van haar aanwezigheid volkomen te negeren. Mijn god, wat waren mannen toch hypocriet. En ze had zich nog wel zoveel voorgesteld van die Amerikaan. Waarom eigenlijk?

Davis was wél anders dan de mannen die alleen maar van haar wilden genieten, die veel seks wilden en haar als een trofee aan ie-

dereen lieten zien. Moest zij die mannen dan allemaal definitief vaarwel zeggen? Al die verrukkelijke diners, luxueuze feesten, avondjes uit en nu en dan een cadeautje? Maar intussen zat ze wel nog steeds gevangen in dat armoedige, vervallen huis in de Calle Sitios.

Davis was anders. Een man uit één stuk, betrouwbaar, vriendelijk en aantrekkelijk. Vanaf het eerste moment had hij interesse in haar leven getoond en hij leek verliefd. Ja, ze hield van hem. Hij gaf haar maandelijks geld, waardoor ze kon verhuizen naar een bescheiden kamer in een gebouw aan de Calle Reina. Zijn cadeaus werden na verloop van tijd steeds aanzienlijker en ze voelde iets van zekerheid als ze bij hem was.

Maar ze wilde méér. Zich definitief op een goede plek kunnen vestigen. Een comfortabel leven kunnen leiden van haar maandelijks toelage. En, wat nog veel belangrijker was: waarom stelde hij haar niet aan iedereen voor als zijn geliefde en kwam hij haar niet in zijn prachtige blauwe Cadillac ophalen bij de uitgang van het theater om haar mee te nemen naar de paardenrennen in het Oriental Park, of naar luxe cafés en restaurants?

Davis overschreed die grens nooit. Alles tussen hen was voorzichtig en stiekem. Op een avond had Caridad hem dat verweeten: 'Ik vraag alleen maar dat je je gedraagt zoals andere mannen met hun geliefde.' 'Ik ben niet zoals "andere mannen",' onderbrak Davis haar vinnig. 'Ik wil niet dat mijn vrouw erachter komt, ik wil haar absoluut geen pijn doen en als je met mij verder wilt, houd je hierover op.'

Ze kon het dus niet eens over zijn vrouw hebben... Zou mevrouw dan breken, zou ze van porselein zijn? Met veel moeite had Caridad zijn woorden geslikt. Als ze op dat moment te agressief had gereageerd, had ze Richard Davis nooit meer teruggezien. Peinzend beet ze nu op haar lip. Door het gebeuren met Barreiro de vorige avond was dat knagende gevoel weer komen boven drijven. Daarom had ze besloten met Sidney te flirten: zo zou Davis ook eens weten hoe dat voelde. Maar het geflirt was uit de hand gelopen. En nu zat hij in café Europa te wachten.

Caridad Wong, beter bekend onder haar artiestennaam Caridad del Valle, wist dat ze haar kaarten slecht gespeeld had. Davis

zou haar het slippertje met zijn vriend niet vergeven en zij zou daardoor zijn steun verliezen, terwijl ze die eigenlijk niet meer kon missen. En dat alles voor een onbekende yankee die nu naast haar lag te slapen, die geen enkele interesse in haar had. Hij zou haar naam niet eens meer weten als hij zijn ogen opendeed.

Maar daarmee zat ze er volkomen naast. Zodra Sidney wakker werd, klom hij meteen weer begerig boven op haar. Daarna bestelde hij een heerlijk ontbijt op bed. Zoekend naar Spaanse woorden maakte hij haar duidelijk dat hij wilde dat ze bij hem bleef. Hij deed echt zijn best haar over te halen. Caridad aarzelde, maar gaf uiteindelijk toe. Ze had nu toch niets meer te verliezen.

Richard Davis rondde zo snel mogelijk het gesprek met zijn schoonvader af en vertrok naar café Europa op de hoek van Calle Obispo en Aguiar. Caridad en Sidney waren nergens te bekennen. Nadat hij bij de ingang een dikke sigaar gekocht had, ging hij aan de bar zitten en bestelde een oude rum. Hij vond het niet erg op deze drukke plek een tijdje te wachten. In de ruime bar zaten de nachtelijke stamgasten heftig te discussiëren over het verloop van de strijd om het presidentschap van de Republiek. Vervolgens kwam de geweldige vuistslag ter sprake die Jack Dempsey in de twaalfde ronde aan Bill Brennan had uitgedeeld. Die bokser had voor een publiek van vijfduizend man in Madison Square Garden in New York laten zien waartoe hij in staat was! Ondertussen tikte de tijd weg en zat Davis al aan zijn derde rum.

Pas toen drong het tot hem door dat hij wel erg lang aan het wachten was. Hij betaalde, vertrok en vroeg bij hotel Inglaterra naar Sidney. Die was op zijn kamer, in het gezelschap van een in 't geel geklede dame, vertelde de receptioniste. Davis beet driftig op zijn tweede sigaar en liep weg.

Het deed hem meer dan hij had verwacht. Erger nog: het deed hem pijn. Die vrouw was in een vloek en een zucht, alleen omdat ze even moest wachten, voor zijn neus met een ander naar bed gegaan. De uren na middernacht zat hij in zijn fauteuil whisky te drinken en aan haar te denken. Hij dacht aan alles wat hij voor haar gedaan had. Hoeveel hij van haar genoot. Hoe jong en mooi ze was. Charmant, vrouwelijk, hartstochtelijk... Wat hield hij toch

veel van haar. Zoveel, dat hij soms bang was dat hij de controle zou verliezen. Nee, dat was uitgesloten. Hij kon het niet.

De Amerikaan schonk zichzelf nog een glas whisky in en ver-slikte zich bijna toen hij een slok nam. Hij was nu vijf jaar ge-trouwd met een onberispelijke vrouw van wie hij heel veel had ge-houden. Hij had haar leren kennen tijdens het grote openingsgala van het Centro Gallego, waar de rijkste en mooiste mensen van Havana bij aanwezig waren. Hij werd voorgesteld aan Angelina Barreiro door haar vader, don Anselmo Barreiro, lid van de raad van bestuur van de machtige bank Banco Español de Isla de Cu-ba en een rijke handelaar met wie Davis belangrijke zaken deed.

Angelina betoverde hem. Hij werd tot over zijn oren verliefd op de jonge vrouw en trouwde met haar. Na een jaar kregen ze een kindje, een meisje, en een tijdje daarna Anselmito, de zoon die een ommekeer betekende in hun huwelijk. Bijna direct na zijn geboorte ontdekten Angelina en haar man dat het kindje het syn-droom van Down had. Vanaf dat moment wijdde Angelina zich helemaal aan haar baby, ze werd neerslachtig en depressief en had geen zin meer in seks. Toen zijn pogingen haar op te beuren keer op keer mislukten, begon Davis onopvallend een zo aangenaam mogelijk dubbelleven te leiden.

Terwijl hij terugliep naar de grote fauteuil, mijmerde Davis over hoe hij zich in het nachtleven had gestort en Caridad had leren kennen. Hij had zich altijd ingehouden, maar dat was nu afgelo-pen. Hij drukte zijn lippen stijf op elkaar. Hij was geen oude min-naar die het vreemdgaan van zijn jonge geliefde maar moest ac-cepteren. En hoe moest dat nu met Sidney? Richard Davis stond op en liep door de kamer. Sidney wist nergens van, hij had geen idee dat hij Davis iets aangedaan had, maar die voelde zich wel ge-krenkt en had niet veel zin meer om hem nog langer rond te lei-den. Later liep hij de trap op naar zijn slaapkamer, maar voor hij ging slapen zocht hij tussen de medicijnen van Angelina naar een glazen flesje met *Bayer aspirine* op het etiket. Hij had flinke hoofd-pijn.

Sidney bleef alleen achter in de hotelkamer: Caridad wilde niet dat hij meeging naar de repetitie. Bovendien wilde ze daarna nog

wat spullen ophalen op haar kamer. Sidney bruiste van het leven. Hij ging buiten op het balkon staan en keek naar het groen van de boomtoppen van het Parque Central, naar de twee rijen laurierbomen van de Paseo del Prado die zich uitstrekten tot aan de boulevard. Daarna kleedde hij zich aan en ging hij naar beneden om te lunchen. Hij hield van de eetzaal met de marmeren vloer en de wapens van Pontius Pilatus. Tijdens het dessert, toen hij uit de hoge ramen zat te kijken naar het park, werd hij aan de telefoon geroepen. Het was Davis. Sidney was hem helemaal vergeten en begon zijn excuses aan te bieden, zinspelend op zijn avontuur van de vorige avond, maar zijn gesprekspartner onderbrak hem.

‘Ik snap het, het geeft niet,’ zei hij, ‘heb je me ergens voor nodig vanavond? Ik heb het nogal druk met zaken.’

Daar was Sidney blij om. Hij wilde graag alleen zijn met zijn geliefde, wat zijn vriend wel doorhad.

Die nacht waren ze weer samen en de daaropvolgende nachten ook, en de passie tussen Sidney Logan en de Cubaanse werd steeds heviger. Zij leidde hem naar alle plekken waar hij heen wilde: naar de beste restaurants, de leukste salons en de nieuwe Jai-Alai-baan, waarvan werd beweerd dat het de grootste ter wereld was. Hij genoot van al deze uitstapjes, maar het liefst bleef hij met de rumbadanseres op zijn hotelkamer. Ze verstonden elkaar niet goed, want zij sprak geen Engels en hij hakkelde maar wat in slecht Spaans, maar in bed was dat helemaal niet erg. De vrouw merkte meteen dat Sidney nog niet veel had geëxperimenteerd op seksueel gebied en dat hij geen grote erotische fantasie had, maar wel vol begeerte naar haar snakte. Daar had zij een zwak voor. Misschien sliep ze daarom met hem: het verlangen dat zij alleen al in de blik van deze man zag, maakte in haar een vrouwelijkheid wakker die zij niet kon en ook niet wilde weerstaan. Daarbij had zij op dit gebied ervaring en fantasie te over en vond ze het heerlijk hem te leiden.

Ja, ze voelde zich goed bij hem, niet alleen vanwege de seks, maar om allerlei redenen. O, Caridad Wong, wat een zalige luxe: het comfort van een hotel, het ontbijt op bed, de roomservice. Wat heerlijk om schaamteloos meegenomen te worden naar chi-

que gelegenheden en gezien te mogen worden. Wat fantastisch om – eindelijk – in gezelschap naar de Franse salon van El Encanto te gaan, om alles te kopen wat je wilt en altijd een handtas vol make-up te hebben.

Er waren een paar dagen voorbijgegaan zonder dat Davis verscheen. Gemaakt onverschillig vroeg Caridad naar hem.

‘Davis?’ zei Sidney. ‘Ja, die is hier wel een paar keer langs geweest, maar dat was steeds als jij aan het repeteren was.’

De rumbadanseres vond het prima.

Voor Sidney volgden de dagen en weken elkaar op als een magische reeks uitstapjes, seks en muziek. Nu hij samen met Caridad in café Las Columnas zat, glimlachte hij opgetogen om haar opmerkingen over het optreden van Esperanza Iris en haar eigen artistieke ambities. Hoe kon hij zijn geliefde uitleggen hoeveel hij van haar genoot, in zijn gebrekkige Spaans? Sprak hij het maar net zo goed als Davis.

Het leek wel of het door die gedachte kwam: daar was Davis. Er hing een lichte regenlucht om hem heen en hij leek verrast door de plotselinge ontmoeting. Omdat hij de uitnodiging van Sidney niet kon afslaan, kwam hij bij hen zitten. Caridad voelde een onverwachte golf van warmte door zich heen gaan. Ze wist opeens niet meer waar ze moest kijken en waar ze haar handen moest laten. Haar ex-minnaar besloot haar te negeren en richtte zich op zijn vriend. Van begin af aan praatte hij met Sidney in het Engels, totdat het haar begon te irriteren. Vervolgens begon hij met haar te praten in vloeiend Spaans, zo snel dat Sidney het niet meer kon volgen. Hij ging door met dit vervelende gedrag en voorkwam zo dat beiden met elkaar konden praten. Het gaf hem even het idee dat hij de macht had, al kon dat zijn gevoelens van haat en vernedering niet verlichten.

Caridad begreep wat voor spel hij speelde en wilde er niet aan meewerken, dus richtte zij haar aandacht op de mannen aan de tafel naast hen. Ze wist precies wie ze waren: de fotograaf Santa Coloma, doctor Arce, dichter en diplomaat, en de snob Emilio Cané. Ze discussieerden over het professionele Cubaanse honkbal, dat volgens hen ten dode opgeschreven was. Toen kwam Pancho Her-

mida binnen, de theatercriticus van de krant *La Discusión*. Hij liep stralend en gehaast tussen de tafels door. Bij Caridad bleef hij staan, net als anderen voor hem hadden gedaan, om ‘de mooiste rumbadanseres van het Alhambra’ te groeten. Daarna mengde hij zich in het gesprek aan de tafel naast haar. Hij had een nieuwtje, vertelde hij.

‘Dat Blasco Ibañez is vertrokken met dezelfde boot waarmee hij vier dagen geleden aankwam, de *Morro Castle*, weten we al,’ zei Santa Coloma tegen hem.

Nee, dat was niet wat hij wilde vertellen. Enrico Caruso – de beste tenor van de eeuw – die met zijn spectaculair hoge tonen glas kon laten breken, zou binnen tweeënzeventig uur aankomen met de stoomboot *Miami*. Ja, het was al wel bekend dat hij de tiende van deze maand voor het eerst op Cuba zou optreden, maar niet wanneer hij aan zou komen. Daarnaast was eindelijk ook bekend hoeveel hij zou verdienen.

De mensen aan de omliggende tafels hielden zich stil om Hermida te kunnen horen, die luider begon te praten. Nog nooit hadden ze de grote operazanger zoveel betaald: tienduizend dollar voor tien optredens. Het Metropolitan Opera House, waar hij een bijzondere artiestenstatus had, betaalde hem vijftienghonderd voor elk optreden, en in ‘Cubita la bella’ zou hij tienduizend verdienen! Het was waar dat hij een eerste aanvraag van Emilio Bracale, de impresario die altijd de meest hoogstaande operazangers naar het land haalde, had afgewezen: hij zei dat Cuba hem niet het bedrag kon betalen waar hij om vroeg. Daarmee krenkte hij de trots van vele eilandbewoners. Vervolgens had Bracale hem een buitengewoon aanbod gedaan dat hij niet kon afslaan.

Er zou een gezelschap van grote klasse komen, dat onder anderen bestond uit Ricardo Stracciari, María Barrientos (de koningin van de coloratuursopraan), Gabriela Bezanoni (de keizerin van de contra-alten) en de dirigent Alfredo Padovani.

Een aantal van hen had al eens eerder in Cuba opgetreden, door dezelfde Bracale naar het eiland gehaald. De top van de hedendaagse opera was in Havana geweest: Amelita Galli-Cursi, Hipólito Lázaro, Titta Ruffo... De enige die nog ontbrak was de grote Caruso, al was hij volgens sommigen niet meer zo goed als voor-

heen. Vrienden die regelmatig naar zijn optredens in het Metropolitan gingen, beaamden dit. Ze zeiden dat de stem die je hoorde op de grammofoonplaten van RCA Victor niet te vertrouwen was, omdat de platen al een tijd geleden waren opgenomen.

Doctor Arce sprak dit driftig tegen en toen ontstond aan de meeste tafels een bekende, maar onvermijdelijke discussie. In Cuba waren de operaliefhebbers verdeeld in twee onverzoenlijke kampen: de ene helft hield van Caruso, de andere helft van Hipólito Lázaro.

Sidney begreep maar weinig van alles wat er gezegd werd. Intussen maakte Davis van de gelegenheid gebruik om Caridad te bewonderen. Ze was eleganter dan ooit. Het witte satijn van haar jurk stak af tegen haar goudkleurige huid, net als de crèmewitte veer in haar gitzwarte haar. Davis' blik bleef rusten op haar schitterende oorbellen.

'Ze zijn van Canavares,' zei Caridad veelzeggend tegen hem. 'Dit zijn die witte saffieren die ik zo mooi vond.'

Ze had hem betrapd en dat deed haar goed. Toen ze met hem samen was, kleepte ze zich al veel beter dan daarvoor. Nu was ze echter onweerstaanbaar. De oorbellen waar ze hem om had gesmeekt – twee maanden lang had ze die aangewezen als ze langs de juwelier liepen – had ze nu binnen een paar dagen van haar nieuwe geliefde gekregen. Caridad genoot van het moment.

Davis beet traag op zijn Larrañaga. Zonder haar aan te kijken vroeg hij aan Sidney, dit keer in het Spaans: 'Wanneer ga je weg?'

De klap kwam hard aan. Er brak iets in Caridad. Ze voelde zich net een ballon die doorgeprikt werd. Waarom had ze daar niet aan gedacht? Voor Sidney was ze een vakantieliefde. In de verte hoorde ze zijn stem zeggen dat hij hierover nog geen beslissing had genomen (en wat dan, wat zou er met haar gebeuren zonder hem, zonder Davis?). Misschien bleef hij de hele maand mei, zei hij nu (de maand mei, welke dag is het vandaag, hoeveel dagen nog?). Sidney ging verder: hij wist het niet, nu Davis dit zo vroeg... In gedachten verzonken zweeg hij.

Caridad keek niet naar Davis' gezicht. Ze kon het niet. Hij had haar met een verschrikkelijke klap van haar troon gestoten door een simpele vraag van slechts vier woorden te stellen. Zij zag zich-

zelf nu zoals ze werkelijk was: een ongelukkige rumbadanseres die afhankelijk was van deze mannen om uit het slop te komen, vier kledingstukken en nog wat prulletjes te kunnen kopen, uit te gaan. En wat daarna? Op dat vreselijke punt stopten haar op hol geslagen gedachten.

Davis keek naar haar bleke, vertrokken gezicht. Hij had in de roos geschoten, maar dat gaf hem geen voldoening. Hij kon op geen enkele manier terugdraaien wat er was gebeurd. Alleen als dat zou kunnen, zou hij zich goed voelen. Nu merkte hij de stilte op. Ze zwegen alle drie, in zichzelf gekeerd. Sidney keek naar het bodempje rum dat nog in zijn glas zat, Caridad staarde in de verte en hijzelf drukte zijn sigaar uit in de asbak. De vreugde aan tafel was in rook opgegaan, alsof ze door de frisse wind was meegenomen die nu de eerste druppels regen bracht.

Een stevige regenbui redde de situatie. Hij gaf hun een excuus om op te staan en snel afscheid te nemen. Davis stapte in zijn Cadillac, die tegenover het café geparkeerd stond, en het stelletje rende door het park naar het hotel. Sidney sloeg zijn arm om Caridad heen alsof hij haar tegen de regen wilde beschermen. Vanuit de auto keek Davis naar hen, jaloers omdat hij niet degene was die zijn arm om haar heen sloeg en haar vergezelde naar alle terrasjes van Havana. Als hij dat eerder wel had gedaan, was ze dan nog bij hem geweest? Was het daarom, Caridad? Hij hield de vlam van zijn lucifer bij de Larrañaga, maar hoe hij ook probeerde, het lukte hem niet de sigaar weer aan de steken. Die was definitief gedoofd door de plensbui.

In het kleine paleis van El Vedado heerste een ongebruikelijke levendigheid. Angelina Barreiro had besloten naar de welkomstbijeenkomst voor de tenor van de eeuw te gaan. Het effect van het fenomeen Caruso was overal te merken. Havana schitterde door zijn komst: de prachtige damesjaponnen waren in alle modehuizen uitverkocht, elegante dames hadden dagenlang het dessert geweigerd om af te vallen en de minderbedeelden spaarden om op z'n minst een kaartje voor een voorstelling te proberen te bemachtigen.

Angelina was steeds meer in de tenor geïnteresseerd geraakt.